

Járosi Márton*:

Energetikai helyzetkép Merkel után és Putyin előtt

Az energetika a mai eurázsiai geopolitika egyik kulcskérdése

Mottó: *Egyetlen esély nemzetünk életének megújítására, ha kis közösségként okosan alkalmazkodunk a természeti és a világpolitikai környezetünk általunk gyakorlatilag nem befolyásolható változásaihoz*¹.

Az egyértelműnek látszik, hogy az energetika a mai geopolitika kulcskérdése, különösen az EU számára. Hazánk számára pedig egyenesen létkérdés. Ahogyan a miniszterelnök fogalmazott: az Oroszországból Ukrajnán keresztül érkező földgáz nélkül a magyar gazdaság működésképtelen, a lakosság elláthatatlan. Végleg le kellene számolni azzal a hamis illúzióval, hogy a — sajnos mintának tekintett, európai pazarló fogyasztói életmód drasztikus megváltoztatása nélkül — az Oroszországtól való „egyoldalú függés” csökkenthető lenne. Ráadásul az ennek a „létrontó” életmódnak a fenntarthatóságát hirdető agresszív globális propaganda, a klímaváltozás elleni hamis küzdelem, az életmód-változtatást szinte lehetetlenné teszi. A felelős magyar energiapolitikának ebből kell kiindulni.

Energiaunió (EUEU). A közép-kelet-európai országok helyzetét az könnyítené meg, ha az EU (energia) politikája ezen országok orosz gáznak való kitettségét mérsékelte volna, vagy mérsékelné, megteremtené a földgáz közös beszerzési piacát. Ez azonban nem történt meg, sőt az ellenkezője történt. Az említett, újjonnan belépő tagországokat az EU cserbenhagyta. (Lásd orosz-német külön gázvezeték, a Nabuccó és a Déli Áramlat meghiúsítása.) Még az EU-n belüli gázvezeték infrastruktúra (az un. interkonnektorok) kiépítését sem igazán támogatták/ják, sőt a magyar kormány által tett elhárító, biztonsági intézkedéseket, nagyhatalmi stratégiai érdekből atlanti nyomásra elmarasztalják.

Az Orbán-Merkel találkozón, ha nyíltan kimondva nem is, de egyetértés volt abban, hogy egy egységes energia unió lépjen fel vásárlóként az Európán kívüli piacokkal, beszállítókkal, így az oroszokkal szemben is. Ez lenne a társulatunk által évek óta hiányolt energiaunió. Az unió energiapiacának integrálása nem új ötlet: elsőként, a 2011-es magyar elnökség idején Orbán Viktor kormányfő vetette fel, később Donald Tusk lengyel miniszterelnök – az Európai Tanács mai elnöke – tett rá javaslatot². Az európai energiaunió elindításáról döntött február 4-i ülésén az Európai Bizottság³. Az intézkedési tervet február 15-én teszik közzé. Talán kimozdult a holtpontról ez a fontos téma.

Paks II. A híradások szerint⁴ a németek a kapacitásbővítésbe is bekapcsolódnak. Ez egyáltalán nem lenne meglepő, hiszen a nem nukleáris területeken a Siemens lehet a Rosatom egyik alvállalkozója. A jelenlegi paksi atomerőmű irányítástechnikájában kiválóan működnek Siemens berendezések. Iránban is együttműködtek atomerőmű építésben a németek az oroszokkal. A szándékot a megrendelés hiánnyal küzdő Siemens hazai leányvállalatánál megerősítették. A németek részvétele kedvezőbb uniós megítélést biztosítana a paksi projektnek.

---

*A szerző az Energiapolitika 2000 Társulat elnöke

Paks II. előtt. – Mátrai Erőmű. Hosszabb távra, 2030-ig vagy még tovább egyedül az atomerőmű-építés már elhatározott útja látszik biztosnak. Kicsit azonban félrevezető lehet ez a biztonság, hiszen ezeket a nagy blokkokat csak a következő évtized második felében helyezik üzembe, és főleg a kiesők helyettesítését szolgálják. A fő kérdés az, hogy az atomerőmű építéséig milyen erőműveket kell építeni. A kialakult helyzetben felértékelődik egyetlen jelentős hazai ásványvagyonunk a lignit. Ezért társulatunk javasolta⁵ a 25 százalékban magyar tulajdonú Mátrai Erőmű fejlesztését, a korábban már előkészített, de meg nem épített kb. 400-450 MW-os blokk megvalósítását. Ezzel érdemben csökkenthetnénk az import-függést, növelve az ellátásbiztonságot, az új paksi egységek üzembe helyezése előtt. Így nemcsak a nemzeti lignit vagyon értékesülhetne a továbbiakban is, de a beruházás és korszerűsítés révén új, hosszú távon piacképes termelő egységekhez és új munkahelyekhez is jutnánk. A projekt sikerének egyik kulcskérdése a finanszírozás. Hasonlóan az atomerőmű beruházáshoz érdemben itt is állami finanszírozás és mögöttes kedvező kormány kölcsön jöhet csak szóba, amit célszerűen a németeknek lehetne nyújtani. De a fejlesztés tőkeemeléssel is történhetne. Jó lenne, ha igaznak bizonyulnának azok a sajtóhírek, amelyek szerint egyetértően szóba került, hogy a Mátrai Erőműben a magyar állam 50 százalékos tulajdont szerez, mert ez a mi javaslatunkat erősítené. Erről egyébként már a második Fidesz kormány idején is volt szó⁶.

Paks II. előtt - Bevásárlás a Szlovák Villamos művekbe. Kedvező fejlemény lenne, ha az MVM megvásárolná a Slovenské Elektrárne 66 százalékos részvénytartását, amelyre a friss hírek szerint jók az esélyei⁷. Négy működő és két épülő blokkal bővíthet az MVM Csoport érdekeltségébe tartozó nukleáris alapú áramtermelési portfólió. Az MVM és a Mol Csoportba tartozó Slovnaft ajánlata már túljutott az első rostán. A magyar ajánlat a szlovák villamos művek számára is jó együttműködési lehetőséget ígér, kölcsönös előnyök érhetők el. A létrejövő társaságcsoporthoz olyan termelői portfólióra tehet szert, ami a régióban meghatározó. Egyben csökkenti a Paks II. belépéséig az esetleges kapacitáshiány miatti kockázatot.

Orosz-magyar gázszállítási szerződés. A magyar energiapolitika alapkérdése — mint azt a bevezetőben már említettük — az Oroszországból származó import földgáz biztosítása, az szállítás garantálása. Középtávon ezt semmivel sem lehet pótolni. Hazánk e létkérdését az euro atlanti szövetségesek geopolitikai játszmaként kezelik, rájuk nem számíthatunk. Egyes sajtóhírekkel⁸ és tanulmányokkal ellentétben a jelenlegi kisebb gázigényekre hivatkozni súlyos megtévesztés. A gázigények csökkenésének fő oka a gázerőművek leállítása a jelenleg még rendelkezésre álló „olcsó” import villamos energia beszerezhetősége miatt. Erre azonban még középtávon sem lehet biztosan számítani. Az európai villamos piacon, a kelet-Európában különösen, kiszámíthatatlan változások következhetnek be, ami nagy kockázatokat jelent. Az import villany csökkenése/megszűnése esetén — figyelembe véve az elavult hazai erőműparkot — a gázerőművek ismételt üzembe helyezése lehet a megoldás a korlátozások elkerülésére. Vagyis a stratégiai földgázszükségletet a gázerőművek figyelembevételével kell figyelembe venni.

A környező országokkal (Lengyelország, Csehszlovákia, Szlovákia, Szlovénia, Románia, Szerbia, Bulgária) az oroszok már megkötötték a hosszú távú gázszállítási szerződéseiket. A gázpiaci helyzet változásait (átmeneti igény-, piaci árcsökkenés, a szállító vezetéki infrastruktúra módosulásai) figyelembe véve nem könnyű, de megoldható feladat hazánknak az idén lejáró szerződés helyett, kedvező új

szerződést kötni az oroszokkal. Ezt megalapozza az Oroszországgal kialakított kedvező energetikai együttműködés és a jelentős gáztárolási kapacitásunk. Remélhető egy a jelenleginél olcsóbb gázt és rugalmasabb, de ellátási garanciákat is tartalmazó szerződés megkötése, amely a gazdaság fejlődése szempontjából alapvető olcsóbb energiaárat alapoz meg, és a „rezsicsökkentés” tartóssá tételét is szolgálja. Ez az egyik, ha nem legfontosabb tárgya és téje a Putyin-Orbán találkozónak. Világosan kell látni, hogy a kormány előrelátó politikájának a következménye, hogy a földgáz ellátásról mára kormányközi tárgyalásokon lehet megállapodásra jutni. Ehhez volt szükség a korábban felelőtlenül privatizált gázellátó rendszer újból állami kézbe vételére. E nélkül ismét nélkülünk döntenének rólunk.

A vezetékek-építési verseny újabb fordulója. Persze a hosszú távú gázszállításokhoz vezetékekre is szükség van. Ez is témája lesz a magyar-orosz tárgyalásoknak. A magyar és a kelet-európai térségben lázas diplomáciai tevékenység, új vezetékek-építési verseny alakult ki az EU említett cserbenhagyó politikája miatt. Mivel Oroszország, illetve a Gazprom bejelentette, hogy Ukrajnán keresztül nem fog gázt szállítani, a térség ellátása éveken belül veszélybe kerülhet. Lapértesülések szerint február 9-én ül össze Szófiában az a magas rangú szakértőkből álló értekezlet, amelynek javaslatot kell tenni a Déli Áramlatban eredetileg érintett országok gázellátásának javítására a csővezeték megművelése után⁹. A találkozón többek között szóba kerül majd, hogy miként kössék össze a Délkelet—és közép-európai térséget a Déli Gázfolyosóval. Ez magába foglalná a török-görög-albán-olasz vonalon megépülő a Transz-adriai Gázvezeték (TAP) második "lábának" a megépítését, amelyen keresztül 2020-tól érkezhethet azeri földgáz a térségbe.

Nem sok jóval kecsegtet azonban Maros Sefcovic vezette *Bizottság Energia Unióért* álláspontja: „nem Brüsszel dolga megmondani azt, hogy honnan, hová vezessen gázvezeték Európában, hanem a piacoknak kell eldönteniük, hogy látnak-e egy vezetékekben üzleti fantáziát. Ha piaci alapon döntés születne a gázellátás javítására hivatott infrastrukturális beruházásokról, akkor az EU a már meglévő eszközein keresztül besegíthet. De, a csővezeték megépítése üzleti döntés kérdése.” Ez a nyilatkozat nincs összhangban az Energiaunióra vonatkozó brüsszeli megnyilvánulásokkal.

Szabadkereskedelmi megállapodás. Charles de Gaulle néhai francia elnök felvetése óta Európa felelős vezetői stratégiái Lisszabontól Moszkváig, az utóbbi időben pedig már Kínáig, és Indiáig terjedő eurázsiai együttműködésben gondolkodnak, ami teljesen más, kedvező megvilágításba helyezné ennek a térségnek a jövőjét; beleértve az energetikai együttműködést is. A Vlagyivosztoktól Lisszabonig terjedő eurázsiai szabadkereskedelmi megállapodás kérdését az idén Davosban Angela Merkel is felvetette. Mint mondta: nemcsak az USA-val, hanem lehetőleg Oroszországgal is ilyen megállapodást kell kötni. Az orosz-német virágzó gazdasági együttműködés is ezt alapozta. Ehhez azonban békére van szükség, amelynek feltétele a megállapodás létrehozása Ukrajnában, amelyben Merkel személyes szerepet vállalt. Ezért nem európai érdek Oroszország szankciókkal való elszigetelése, amely Európának káros, az amerikaiaknak pedig előnyös. Ezért jelentős az Orbán- Merkel találkozó egyértelmű üzenete Amerikának: nem szállítanak fegyvereket Ukrajnának. Egyre többen (Szlovákia, Görögország) vannak, akik a szankciók ellen, az ukrajnai béke mellett foglalnak állást. Egyértelmű, hogy ez a találkozó Magyarország stratégiai felértékelődését is elősegítette.

Hivatkozások:

---

¹ **Az Energiapolitika 2000 Társulat 2015. évi újévi üzenete.**

<http://enpol2000.hu/dokumentumok/egyeb-dokumentaciok/article/Dokument%C3%A1ci%C3%B3k/12-Egy%C3%A9b%20dokument%C3%A1ci%C3%B3k/490-az-energiapolitika-2000-tarsulat-jevi-uzenete>

² **Varsó energiaunióval hatástalanítaná a Gazprom monopóliumát.** *NAPI Gazdaság*, - 2014. 04. 28.

³ *Gyökeri Mercédesz*, Brüsszel: **Rezsicsökkentést remél Brüsszel is.** *Világgazdaság*, 2015. 02. 05.

⁴ **Hazánkban járt tegnap Angela Merkel német kancellár.** *Kossuth Rádió – Ütköző*, 2015. február 3.

⁵ **Az erőműépítésről.** *Az Energiapolitika 2000 Társulat állásfoglalása*. 2015. január 13.

⁶ **Üzletet is hozhatott Angela Merkel.** *Magyar Nemzet*, 2015.02.04.

⁷ **A Slovenské Elektrárne 66 százalékos részvénytársaságának megvásárlására jók az esélyei az MVM-nek.** *profitline.hu* - 2015. 02. 04.

⁸ **Orbának nem kellene nagy gázszerződést kötnie Putyinnal.** *444.hu* - 2015. 02. 05.

⁹ **A Török-Áramlattal is baj lehet.** *stop.hu* - 2015. 01. 31.

Budapest, 2015. február 6.